

VACCINATIE & ANGST ONVRUCHTBAARHEID

Angst om coronavaccin

Aanleiding

Over het onvruchtbaar worden door het coronavaccin doen allerlei geruchten en verhalen de ronde op internet. Zo zijn er naast influencers die twijfel zaaien, ook mensen die zichzelf arts noemen en online waarschuwen voor het vaccin.

Waar speelt de casus zich af?

De casus speelt zich af in de hele maatschappij. Zowel jongens als meisjes, vrouwen en mannen, maken zich zorgen over onvruchtbaar worden door het coronavaccin. Hierdoor kunnen zorgmedewerkers met vragen en twijfels te maken krijgen van patiënten, maar ook leraren krijgen hiermee te maken. Deze twijfels komen voor bij alle leerlingen, van het basisonderwijs tot hoger onderwijs.

Hoe leer je jouw studenten om goed in gesprek te gaan met hun toekomstige leerlingen? En hoe ga je daarbij zélf het gesprek met je studenten aan over verkeerde informatie?

Door onderstaande stappen aan te houden haal je de angel uit pijnlijke situaties. Op een efficiënte manier worden de opvattingen van leerlingen getoetst aan andere perspectieven en wordt er een constructief gesprek op gang gebracht.

Hieronder een voorbeeld hoe je dit kunt aanpakken:

Fase 1 **Word gesprekspartner** >

Fase 2 **Faciliteer de dialoog** >

Fase 3 **Vat samen en blik terug** >

Situatie

Maya is 12 jaar en zit in de brugklas. Ze twijfelt of ze zich moet laten vaccineren. Haar hele familie is al gevaccineerd, maar zij weet het niet zeker. Ze voelt veel druk vanuit de maatschappij om het ook te doen, maar de dingen die ze online leest en ziet maken haar bang. Ze denkt dat ze van het vaccin onvruchtbaar kan worden. Ze is nog jong, maar ze wil later wel graag kinderen.

Een vriendin van Maya heeft na de eerste prik last gekregen van menstruatieklasten. Nu is Maya bang dat ze die ook krijgt en dat ze door het vaccin nooit kinderen kan krijgen. Op TikTok en Instagram gaan er allerlei verhalen de ronde over de gevaren van het vaccin, zoals miskramen en menstruatiestoornissen. Maya leest daarnaast ook berichten van influencers die zich uitspreken over de effecten van het vaccin of die zelf ook twijfelen. Maya gaat hierdoor heel erg twijfelen.

Haar vader is boos dat ze zo twijfelt. Hij laat haar allerlei artikelen lezen, waarin artsen aangeven dat het vaccin geen invloed heeft op vruchtbaarheid. Maya's moeder vindt dat ze zelf moet kiezen of ze zich wil laten vaccineren.

Maya bespreekt haar twijfels en frustratie over de spanningen thuis met haar klasgenoten. Als het onderwerp vaccinaties ter sprake komt in de les, vraagt Maya aan haar leraar: "Klopt het dat je er onvruchtbaar van kan worden?"

Hoe beïnvloedt desinformatie de kwaliteit van het werk en professionaliteit van de beroepsgroepen die te maken krijgen met deze casus?

Leerlingen kunnen de (misleidende) berichten van sociale media en fora gebruiken om hun mening te vormen, waarmee ze met jou, als aankomend leraar, in discussie kunnen gaan. Desinformatie kan veel vragen van leraren (in spe): een professionele houding die meer omvat dan inhoudelijke kennis over (in dit geval) het coronavaccin.

Welke vragen/probleemstellingen komen naar voren in deze casus?

- Hoe ga je als leraar in gesprek met leerlingen die geloven in desinformatie die ze op internet hebben gelezen?
- In hoeverre ben je als leraar verantwoordelijk om deze vaccinatietwijfels met leerlingen te bespreken?
- Hoe zorg je ervoor dat de opvattingen van de student geen negatieve impact hebben op de leerkracht-leerlingrelatie?
- Hoe ga je het gesprek aan in de klas als er veel verschillende en uiteenlopende meningen zijn?

Relevante bronnen bij deze casus

- [Coronaprik en vruchtbaarheid - Rijksoverheid](#)
- [De angst voor onvruchtbaarheid door vaccin blijkt hardnekkig - NOS](#)
- [Berichten over onvruchtbaarheid door coronavaccin kloppen niet - Nu.nl](#)
- [Is dat echt zo dat... het coronavaccin miskramen veroorzaakt? - Isdatechtzo.nl](#)

Goed in Gesprek Challenge

Jij kunt met jouw klas deelnemen aan de landelijke Goed in Gesprek (GiG) Challenge. Om deel te nemen kunnen je studenten reageren op deze casus tot 22 mei 24:00 uur.

Stel aan je studenten het volgende dilemma voor:
Stel jij staat voor die klas, hoe zou jij het gesprek met Maya aangaan?

Doel van de challenge

Het doel van de challenge is om jongeren na te laten denken over het aangaan van een gesprek met iemand die op het verkeerde been is gezet door desinformatie. En om hen tips te laten delen, in het bijzonder naar aanleiding van situaties in hun (latere) beroepspraktijk.

Hoe kan je meedoen met je klas?

A) Studenten maken een korte video over hoe zij het gesprek zouden voeren met Maya, of schrijven dit uit in maximaal 1 A4. **Let op:** jij, als docent, moet de inzending van je studenten doorsturen via de website www.goe-dingesprek.nl om mee te dingen naar de prijzen.

B) Studenten kunnen (individueel) meedoen via sociale media, door bijvoorbeeld te reageren op een oproep van [Marieke Kuypers op TikTok](#), waarin zij jongeren uitdaagt om via een duet, stitch of upload van een eigen video hun beste tip te delen om goed met iemand in gesprek te gaan die is beïnvloed door desinformatie. **Let op:** alleen de bijdragen met de hashtag #goedingesprek worden beoordeeld.

Wat kan je winnen?

Een kilo chocolade voor de hele klas of kaartjes voor het Goed in Gesprek Event op 14 juni bij Beeld en Geluid. Daar worden de drie beste inzendingen beloond met een gastles door Marieke Kuypers (@mariekekuypers), Quinn en Aaron (@quinnenaaron) of Elbert Velleman (@ambulanceelbert). Marieke geeft een les over het herkennen van desinformatie, Quinn en Aaron over hoe je viral gaat op TikTok en Elbert over zijn ervaringen op de ambulance.

Heb je vragen over deze challenge?

[Kijk hier voor meer informatie](#) of mail naar campagnes@mediawijzer.net.

Handreiking omgaan met desinformatie in de beroepspraktijk

Zie voor specifieke tips over omgang met desinformatie in de beroepspraktijk ook de [Handreiking omgaan met desinformatie](#) die is samengesteld door de Rijksoverheid. Deze handreiking geeft handvatten om desinformatie te herkennen en om hierover in gesprek te gaan. Er staan bijvoorbeeld negen adviezen in voor het voeren van een goed gesprek. De handreiking bundelt wetenschappelijke inzichten en is gebaseerd op ervaringen met desinformatie over coronavaccins. De lessen en tips zijn echter ook op andere onderwerpen toe te passen. De handreiking wordt bovendien bijgewerkt met nieuwe inzichten.

Hoe ga je zélf goed met je leerlingen in gesprek over verkeerde informatie?¹

Door onderstaande stappen aan te houden haal je de angel uit pijnlijke situaties. Op een efficiënte manier worden de opvattingen van leerlingen getoetst aan andere perspectieven en wordt er een constructief gesprek op gang gebracht.

Fase 1

Word gesprekspartner

Ontken het wereldbeeld van je leerlingen niet

- **Herhaal** in je eigen woorden wat er is gezegd.
- **Vraag** of je dat goed begrepen hebt
- **Reageer**: - Als het gesprek wel verder vervolg kan krijgen, vraag om toelichting: "Kun je dit uitleggen?"
- Vraag om informatiebronnen: "Waar heb je dit gehoord, gezien of gelezen?"

Houd het gesprek open

—————> **Tip:** Betrek de hele klas bij het gesprek door een persoonlijk voorzetje te geven.

Bevraag leerlingen actief

Je kunt denken aan vragen als: "Hoe denk je hierover?", "Leg eens uit?", "Denken andere leerlingen hier anders over?", "Ben je hier zelf wel eens mee in aanraking gekomen?"

Probeer een antwoord te krijgen op de vraag:
Waarom raakt deze kwestie je studenten (niet)?

Besef vanuit een pedagogisch standpunt dat leerlingen zich in een ontwikkelfase bevinden.

Naar fase 2 & 3 >

< Terug naar eerste pagina

¹Onderstaande aanbevelingen komen uit de methode "Dialoog als Burgerschapsinstrument" van [Diversio](#). Bekijk [hier](#) de volledige methodiek en [hier](#) informatie over de bijbehorende docenttraining. Voor meer informatie over hoe je als docent om kunt gaan met desinformatie en polarisatie in het klaslokaal verwijzen we je graag naar de training [Dialoog in tijden van desinformatie](#) van Diversio & [Beeld en Geluid](#).

Fase 2

Faciliteer de dialoog

Leg de focus op de meningen en ideeën van je leerlingen, betrek de hele klas bij het gesprek en geef ze de kans om elkaar te corrigeren of aan te vullen

Je kunt denken aan vragen als: “Denkt iemand hier anders over?”, “Kan iemand zich voorstellen dat iemand hier totaal anders over denkt?”, “Ken je andere opvattingen om je heen?”, “Of uit de politiek, de krant, of van tv of internet?”

→ **Tip:** Ga waar nodig op positieve wijze de confrontatie aan

“Is dit hetzelfde als...?”, “Hoe verhoudt zich dit tot de vrijheid van...?”, “Wat zou het voor gevolgen hebben als iedereen/niemand zo zou denken?”

- Let erop of het gesprek door één of meer leerlingen wordt gedomineerd.
- Gebruik botsingen om leerlingen iets bij te brengen en te ondersteunen in hun ontwikkeling.

Fase 3

Vat samen en blik terug

Zorg dat er altijd ruimte is om het gesprek positief af te sluiten, en benoem dat verschillende perspectieven en opvattingen naast elkaar bestaan.

- Let er bij de afronding van het gesprek op of er leerlingen zijn die zich buitenspel gezet voelen.
- Bedank de klas voor openheid en inbreng.
- Reflecteer na afloop zelf op het gesprek: moeten je leerlingen stoom afblazen of is er iets meer aan de hand? Vertaal zorgen en structurele vragen van je leerlingen en bespreek deze met collega's. Bedenk daarnaast ook over hoe en wanneer dit gesprek vervolg kan krijgen.

[< Terug naar eerste pagina](#)

Netwerk
Mediawijsheid

MBO MEDIAWIJS.NL

wikiwijs

Kennisnet

BEELD EN GELUID

Deze casus is gebaseerd op praktijkvoorbeelden en deskresearch. Voor meer lesmateriaal, professionaliseringsmateriaal en andere praktijkvoorbeelden over desinformatie ga naar [wikiwijs.nl/desinformatie](https://www.wikiwijs.nl/desinformatie).